

۱۴۰۱

شماره ۱، ۱۳۸۱

۱۳۸۵، ۲، ۴

شماره ۱، ۱۳۸۵

رهنمود ارزیابی و گزارشگری کنترل‌های داخلی توسط مدیریت

تألیف:

رضا صبری

www.ketab.ir

انتشارات
بورس

انتشارات بورس وابسته به شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس
دفتر: تهران، خیابان حافظ، نرسیده به جمهوری، بن‌بست ازهری،
شماره ۱۰، تلفن: ۶۴۰۸۴۰۰۰
نمایشگاه و فروشگاه: تهران، میدان ونک، خیابان ملاصدرا، شماره ۲۵،
تلفن: ۸۸۶۴۸۱۹۲، دورنگار: ۶۴۰۸۴۹۲۶
تارنمای انتشارات: www.boursepub.ir
رایانامه: info@boursepub.ir

رهنمود ارزیابی و گزارشگری کنترل‌های داخلی توسط مدیریت

■ مؤلف: رضا صبری

■ ناشر: انتشارات بورس وابسته به شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس

■ طراح جلد: امیر حسین

■ چاپ دوم: ۱۳۹۵

■ قیمت: ۲۲۰,۰۰۰ ریال

■ شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

■ چاپ و صحافی: اسپید

■ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۹۵۹-۹۴-۹

همه حقوق محفوظ و متعلق به ناشر است.

سرشناسه: صبری، رضا، ۱۳۵۹ -

عنوان و نام پدیدآور: رهنمود ارزیابی و گزارشگری کنترل‌های داخلی توسط مدیریت / تألیف رضا صبری.

مشخصات نشر: تهران: شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس، انتشارات بورس، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری: ۱۹۵ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۹۵۹-۹۴-۹

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع: ۱. صورت‌های مالی ۲. شرکت‌ها - حسابداری ۳. حسابداری داخلی

شناسه افزوده: شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس. انتشارات بورس

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۴ ص ۲/ت ۴/۵۶۸۱ HF

رده‌بندی دیویی: ۶۵۷/۳

شماره کتابشناسی ملی: ۳۹۳۴۳۰

فهرست اجمالی

۱.....	سخن ناشر
۳.....	مقدمه آقای دکتر بهرام هاتفی (CPA , CFF ,CIA, CFE, CICA)
۵.....	مقدمه نویسنده
۷.....	فصل اول: خلاصه‌ای برای مدیریت
۱۷.....	فصل دوم: شناخت ابزارها و رویکردهای ارزیابی کنترل‌های داخلی (مرحله اول)
۳۷.....	فصل سوم: سازماندهی پروژه، برنامه‌ریزی برای ارزیابی (مرحله دوم)
۶۳.....	فصل چهارم: ارزیابی اثربخشی کنترل‌های سطح کل شرکت (مرحله سوم)
۸۵.....	فصل پنجم: مستندسازی و آزمون کنترل‌های سطح فرایندها و فعالیت‌ها (مرحله چهارم)
۱۰۹.....	فصل ششم: ارزش‌یابی نارسایی کنترل‌های داخلی و گزارشگری (مرحله پنجم)
۱۱۷.....	پیوست ۱: نمونه چک لیست ارزیابی اثربخشی سیستم کنترل داخلی
۱۳۵.....	پیوست ۲: چک لیست رعایت الزامات کنترل‌های داخلی - کم‌بر گزارشگری مالی
۱۴۳.....	پیوست ۳: نمونه چک لیست ارزیابی اثربخشی کنترل‌های سطح فرایندها و فعالیت‌ها
۱۷۷.....	پیوست ۴: نمونه‌هایی از گزارشگری ضعف‌های با اهمیت
۱۸۳.....	پیوست ۵: نمونه گزارش کنترل‌های داخلی ناشرین بورس و اوراق بهادار
۱۸۷.....	منابع و مآخذ
۱۸۹.....	واژه‌نامه (انگلیسی به فارسی)

فهرست تفصیلی

۱.....	سخن ناشر
۳.....	مقدمه آقای کت. بهرام هاتفی (CPA , CFF ,CIA, CFE, CICA)
۵.....	مقدمه نویسنده
۷.....	فصل اول: خلاصه‌ای برای یریت
۷.....	۱-۱. مروری بر ارزیابی کنترل های داخلی در ایران و سایر کشورها
۸.....	۲-۱. مخاطبین دستورالعمل کنترل های داخلی سازمان بورس و اوراق بهادار
۸.....	۳-۱. چالش ها و دغدغه های موجود برای مخاطبین دستورالعمل کنترل های داخلی
۸.....	۴-۱. هدف از ارائه این رهنمود
۹.....	۵-۱. هدف از ارزیابی کنترل های داخلی نم بر گزارشگری مالی توسط مدیریت
۱۰.....	۶-۱. تعریف ارزیابی کنترل های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی
۱۲.....	۷-۱. ذی نفعان خدمات اطمینان بخشی ارزیابی
۱۳.....	۸-۱. مزایای ارزیابی کنترل های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی
۱۴.....	۹-۱. نقشه راه فرایند ارزیابی:
۱۵.....	۱۰-۱. مراحل ارزیابی کنترل های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی
۱۷.....	فصل دوم: شناخت معیارها و رویکرد ارزیابی کنترل های داخلی (مرحله ۱)
۱۸.....	۱-۲. اهمیت و ضرورت کنترل های داخلی
۱۸.....	۲-۲. تعریف کنترل های داخلی
۲۰.....	۳-۲. اجزا و اصول کنترل های داخلی
۲۰.....	اجزای کنترل های داخلی:
۲۱.....	اصول مرتبط با اجزای کنترلهای داخلی
۲۳.....	نقاط قابل تمرکز
۲۳.....	رویکردها و مثال ها
۲۳.....	۴-۲. رابطه اهداف شرکت و اجزای کنترل های داخلی
۲۴.....	۵-۲. تعریف کنترل های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی
۲۵.....	۶-۲. به کارگیری چارچوب کنترل های داخلی COSO بر ای ارزیابی کنترل های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی
۲۵.....	۷-۲. طبقه بندی کنترل ها در فرایند ارزیابی
۲۵.....	۱-۷-۲. طبقه بندی از نظر سطح به کارگیری کنترل ها

۲۶	۲-۷-۲. کنترل‌های سطح کل شرکت.....
۲۷	۳-۷-۲. کنترل‌های سطح فرایندها و فعالیت‌ها.....
۲۸	۴-۷-۲. طبقه‌بندی از لحاظ کنترل‌های پیش‌گیرانه، کشف‌کننده، جبرانی.....
۲۸	۵-۷-۲. طبقه‌بندی از لحاظ کنترل‌های سیستم‌های اطلاعاتی (کنترل‌های فناوری اطلاعات).....
۲۹	۸-۲. ضرورت ارزیابی کنترل‌های سیستم‌های اطلاعاتی.....
۲۹	۹-۲. چارچوب اهداف کنترلی اطلاعات و فناوری‌های مرتبط با آن (COBIT).....
۳۰	۱-۹-۲. تاریخچه چارچوب COBIT.....
۳۰	۲-۹-۲. اصول چارچوب ۵ COBIT.....
۳۱	۳-۹-۲. توانمند سازهای چارچوب ۵ COBIT.....
۳۲	۴-۹-۲. مدل مرجع فرایند چارچوب ۵ COBIT.....
۳۲	۵-۹-۲. جزئیات ارتباط اهداف چارچوب COSO با معیارهای چارچوب COBIT.....
۳۳	۱-۲. ارتباط چارچوب ۵ COBIT با چارچوب ۲۰۱۳ COSO در راستای ارزیابی.....
۳۴	۱-۱. رویکرد ارزیابی کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی.....

فصل سوم: ساز، بوم، روزه و برنامه‌ریزی برای ارزیابی (مرحله دوم)..... ۳۷

۳۸	۱-۳. پشتران بهره‌آزایی.....
۳۸	۲-۳. مدیریت پروژه ارزیابی.....
۴۰	۳-۳. برنامه‌ریزی ارزیابی.....
۴۱	۴-۳. فعالیت‌های برنامه‌ریزی.....
۴۱	طرح کلی ارزیابی.....
۴۲	برنامه‌ریزی ارزیابی.....
۴۲	ملاحظات خاص در ارزیابی شرکت‌های کوچک.....
۴۲	نکات قابل توجه مدیریت پروژه.....
۴۴	۵-۳. تعیین دامنه ارزیابی.....
۴۶	۶-۳. تعیین حساب‌ها و افشاهای قابل توجه، فرایندها/چرخه‌ها و زیرفرایندها/زیرچرخه‌ها.....
۴۸	۱-۶-۳. مرحله ۱: شناسایی حساب‌ها و افشاهای قابل توجه.....
۴۸	۲-۶-۳. مرحله ۲: شناسایی ادعاهای مربوط به صورت‌های مالی برای ریسک از حساب‌ها و افشاهای قابل توجه.....
۵۰	۳-۶-۳. مرحله ۳: شناسایی فرایندها/چرخه‌ها و زیرفرایندها/زیرچرخه‌های کسب و کار و ترسیم آن به حساب‌ها و افشاهای قابل توجه.....
۵۳	۴-۶-۳. مرحله ۴: انجام ارزیابی ریسک برای هریک از زیرفرایندها/زیرچرخه‌ها.....
۵۷	۷-۳. تعیین مکان‌های مختلف تحت پوشش.....
۵۸	۱-۷-۳. مرحله ۵: تهیه فهرستی از مکان‌ها یا واحدهای کسب و کار.....
۵۹	۲-۷-۳. مرحله ۶: شناسایی مکان‌ها برای آزمون و ارزیابی.....
۵۹	۳-۷-۳. مرحله ۷: ترسیم مکان فرایندها/چرخه‌ها و یا زیرفرایندها/زیرچرخه‌ها به مرحله قبل.....
۶۰	۸-۳. بازنگری برای تعیین مکان‌های مختلف تحت پوشش ارزیابی.....
۶۱	سایر ملاحظات.....

فصل چهارم: ارزیابی اثربخشی کنترل‌های سطح کل شرکت (مرحله سوم)..... ۶۳

۶۵	۱-۴. ارتباط بین کنترل‌های سطح کل شرکت با اجزای چارچوب COSO.....
۶۶	۲-۴. محیط کنترلی.....

۳-۴	ارزیابی ریسک	۷۰
۴-۴	فعالیت‌های کنترلی	۷۴
۵-۴	ارتباطات و اطلاعات	۷۶
۶-۴	نظارت	۷۹
۷-۴	روش ارزیابی کنترل‌های سطح کل شرکت	۸۰
۸-۴	انتخاب مکان‌ها برای ارزیابی کنترل‌های سطح کل شرکت	۸۱
۹-۴	ارزیابی کلی در سطح کل شرکت	۸۲

فصل پنجم: مستندسازی و آزمون کنترل‌های سطح فرایندها و فعالیت‌ها (مرحله چهارم) ۸۵

۱-۵	مستندسازی	۸۶
۲-۵	مرحله ۱: تعیین دامنه مستندسازی	۸۷
۳-۵	مرحله ۲: مستند نمودن فرایندها	۸۸
۳-۵	فرایند گزارشگری مالی پایان دوره	۸۸
۳-۵	فرایند گزارشگری مالی	۸۹
۳-۵	قضاوت برآوردهای حسابداری	۹۰
۴-۵	روش‌های مستندسازی فرایندها	۹۰
۴-۵	مرحله ۳: مستند نمودن کنترل‌های فرایندها	۹۴
۵-۵	مستندسازی کنترل‌های سیستم‌های اطلاعاتی	۹۵
۵-۵	کنترل‌های عمومی	۹۶
۵-۵	کنترل‌های کاربردی	۹۷
۶-۵	نمونه‌هایی از کنترل‌های کاربردی مبتنی بر سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری	۹۸
۷-۵	مستندات فرایند ارزیابی	۱۰۰
۸-۵	آزمون تعیین اثربخشی کنترل‌ها	۱۰۱
۸-۵	۱- مشخص نمودن کنترل‌هایی که باید آزمون شوند	۱۰۲
۸-۵	۲- مشخص نمودن افرادی که آزمون را انجام خواهند داد	۱۰۴
۸-۵	۳- تهیه و اجرای برنامه‌های آزمون	۱۰۴
۸-۵	۴- ارزیابی نتایج آزمون	۱۰۷

فصل ششم: ارزشیابی نارسایی کنترل‌های داخلی و گزارشگری (مرحله پنجم) ۱۰۹

۱-۶	فرایند شناسایی، ارزیابی، طبقه‌بندی نارسایی کنترل‌های داخلی	۱۱۱
۲-۶	مرحله ۱: شناسایی نارسایی‌ها	۱۱۱
۳-۶	مرحله ۲: درک و ارزیابی نارسایی	۱۱۱
۴-۶	مرحله ۳: ارزیابی احتمال وقوع تحریف	۱۱۲
۵-۶	مرحله ۴: ارزیابی اندازه بالقوه تحریف	۱۱۲
۶-۶	مرحله ۵: شناسایی کنترل‌های جبرانی	۱۱۲
۷-۶	مرحله ۶: تعیین طبقه‌بندی نارسایی‌ها	۱۱۳
۸-۶	مرحله ۷: ارزیابی نارسایی در ترکیب با سایر نارسایی‌ها	۱۱۴
۹-۶	نمونه ضعف‌های با اهمیت مطابق استاندارد ۲۶۵	۱۱۴
۱۰-۶	مرحله پایانی: گزارشگری کنترل‌های داخلی	۱۱۵
۱۱-۶	اصلاح ضعف‌های کنترلی	۱۱۶

پیوست ۱: نمونه چک لیست ارزیابی اثربخشی سیستم کنترل داخلی	۱۱۷
پیوست ۲: چک لیست رعایت الزامات کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی	۱۳۵
پیوست ۳: نمونه چک لیست ارزیابی اثربخشی کنترل‌های سطح فرایندها و فعالیت‌ها ۱۴۳	
پیوست ۴: نمونه‌هایی از گزارشگری ضعف‌های با اهمیت	۱۷۷
گزارش ۱	۱۷۷
گزارش ۲	۱۷۷
گزارش ۳	۱۷۸
گزارش ۴	۱۸۰
گزارش ۵	۱۸۱
پیوست ۵: نمونه گزارش کنترل‌های داخلی ناشرین بورس و اوراق بهادار	۱۸۳
منابع و مآخذ	۱۸۷
واژه‌نامه (انگلیسی به فارسی)	۱۸۹

فهرست نمایه‌ها

- نمایه شماره ۱: منابع مورد استفاده جهت رهنمود..... ۹
- نمایه شماره ۲: فرایند ارزیابی کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی..... ۱۱
- نمایه شماره ۳: ارتباط بین نفعان خدمات اطمینان بخشی ارزیابی..... ۱۲
- نمایه شماره ۴: نقشه راه فرایند ارزیابی..... ۱۴
- نمایه شماره ۵: مکعب چارچوب COSO ۲۰۱۳ (رابطه بین اجزاء، اهداف و سطوح کنترل‌های داخلی)..... ۲۴
- نمایه شماره ۶: شمای کلی کنترل‌های داخلی در سطح کل، فرایندها و فعالیت‌های شرکت..... ۲۶
- نمایه شماره ۷: اصول چارچوب COBIT..... ۳۱
- نمایه شماره ۸: ارتباط بین اهداف چارچوب COSO با معیارهای چارچوب COBIT..... ۳۳
- نمایه شماره ۹: ارتباط بین چارچوب COBIT با چارچوب COSO ۲۰۱۳ و استاندارد AS..... ۳۴
- نمایه شماره ۱۰: رویکرد بالا به پایین و مبتنی بر ریسک برای ارزیابی..... ۳۵
- نمایه شماره ۱۱: نمونه‌ای از ساختار و ارتباطات سازمانی بر رویه ارزیابی..... ۴۰
- نمایه شماره ۱۲: نمونه‌ای از طرح کلی و زمان‌بندی انجام برویه ارزیابی..... ۴۲
- نمایه شماره ۱۳: کاربرد تعیین حساب‌ها و افشاهای قابل توجه در صورت‌های مالی..... ۵۲
- نمایه شماره ۱۴: نمونه‌ای از فرایندها/ چرخه‌ها و زیرفرایندها/ زیرچرخه‌های کلیدی و کار..... ۵۴
- نمایه شماره ۱۵: نمونه‌ای از ترسیم حساب‌های قابل توجه صورت‌های مالی و فرایندها و چرخه‌ها..... ۵۶
- نمایه شماره ۱۶: نمونه‌ای از معیارهای ریسک..... ۵۷
- نمایه شماره ۱۷: کاربرد ترسیم فرایندها/ چرخه‌ها و یا زیرفرایند/ زیرچرخه‌ها به مکان‌ها واحدهای..... ۶۰
- نمایه شماره ۱۸: نحوه تعیین مکان‌های مختلف تحت پوشش ارزیابی..... ۶۰
- نمایه شماره ۱۹: رابطه تأثیر کنترل‌های سطح کل شرکت مطابق استاندارد AS ۵ بر عناصر اهمیت..... ۶۴
- نمایه شماره ۲۰: ارتباط بین کنترل‌های سطح کل شرکت با اجزای چارچوب COSO..... ۶۵
- نمایه شماره ۲۱: مراحل ارزیابی کنترل‌های سطح کل شرکت..... ۸۰
- نمایه شماره ۲۲: انتخاب تعداد مکان‌ها برای ارزیابی کنترل‌های سطح کل شرکت..... ۸۲
- نمایه شماره ۲۳: مراحل ارزیابی کنترل‌های سطح فرایندها و فعالیت‌ها..... ۸۶
- نمایه شماره ۲۴: موارد مورد ملاحظه برای ارزیابی گزارشگری مالی پایان دوره..... ۸۹
- نمایه شماره ۲۵: علائم و نمادهای مشترک رسم نمودار فرایند..... ۹۱
- نمایه شماره ۲۶: نمونه تشریح فرایند کلی فروش..... ۹۲
- نمایه شماره ۲۷: نمونه‌ای از یک تشریح زیرفرایند وصول چک از فرایند فروش..... ۹۳
- نمایه شماره ۲۸: نمونه کاربرد ماتریس کنترل برای مستند نمودن کنترل‌های سطح فرایندها و فعالیت‌ها..... ۹۵
- نمایه شماره ۲۹: خلاصه مستندات دامنه سیستم‌های اطلاعاتی مرتبط با ادعاهای صورت‌های مالی..... ۹۶
- نمایه شماره ۳۰: مطابقت فرایندهای کنترلی چارچوب COBIT ۵ با کنترل‌های عمومی سیستم‌های اطلاعاتی..... ۹۷
- نمایه شماره ۳۱: مستندات مورد نیاز برای پشتیبانی فرایند ارزیابی..... ۱۰۰

ل □ رهنمود ارزیابی و گزارشگری کنترل‌های داخلی توسط مدیریت

- نمایه شماره ۳۲: زمانبندی آزمون کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی ۱۰۶
- نمایه شماره ۳۳: طبقه‌بندی نارسایی کنترل‌های داخلی به صورت جداگانه و یا ترکیبی ۱۱۰
- نمایه شماره ۳۴: مراحل ارزش‌یابی نارسایی کنترل‌های داخلی ۱۱۱

سخن ناشر

- شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس وابسته به سازمان بورس و اوراق بهادار، با هدف توسعه ابزارها و زیرساخت‌های اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی در بازار سرمایه، در سال ۱۳۸۳ تأسیس گردید. این شرکت از بدو تأسیس اقدام به خدمات‌رسانی به اتحاد جامعه در خصوص موضوعات مرتبط با بازار سرمایه نمود. از جمله این خدمات می‌توان به راه‌اندازی پایگاه اطلاع‌رسانی بازار سرمایه ایران^۱، راه‌اندازی سامانه اینترنتی تالار مجازی بورس ایران^۲ با هدف آموزش آشنایی علاقه‌مندان سرمایه‌گذاری در بورس ایران با سازوکار مناسب سرمایه‌گذاری، طراحی نرم‌افزار مدیریت بورس همراه با هدف تسهیل دسترسی فعالان بازار سرمایه به اطلاعات بازار از طریق گوشی تلفن همراه و بسیاری از فعالیت‌های دیگر اشاره نمود.
- یکی از فعالیت‌های اصلی این شرکت در راستای اطلاع‌رسانی و خدمت‌دهی در بازار سرمایه ایران، نشر کتب مختلف و متعدد مرتبط با مسائل مالی و سرمایه‌گذاری است. در همین منظور شرکت در سال ۱۳۹۰، با اخذ مجوز رسمی از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، انتشارات بورس را تأسیس نمود. انتشارات بورس وابسته به شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس، با هدف نیل به مرجعیت کتب مالی به‌طور عام و کتب مرتبط با سرمایه‌گذاری به‌طور خاص، در داخل کشور اقدام به نشر کتب می‌نماید.
- امید است با انتشار این‌گونه کتب، گامی مؤثر در راستای اعتلای دانش و توسعه فعالان بازار سرمایه برداشته شود.

۱. به نشانی: www.sena.ir

۲. به نشانی: www.irvex.ir

مقدمه نویسنده

سازمان بورس و اوراق بهادار در تاریخ ۲۶ اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۱ اقدام به تصویب و ابلاغ دستورالعمل کنترل‌های داخلی برای شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و فرابورس نموده است. دستورالعمل مذکور که پس از مطالعات گسترده، تطبیقی، بین‌المللی بورس‌های معتبر جهانی، تدوین و در سال ۱۳۹۰ در معرض نظرخواهی قرار گرفت را می‌توان مأمول همکاری و مشارکت تحسین‌برانگیز متخصصین و متولیان امور گزارشگری مالی در کشور دانست. دستورالعملی از این دستورالعمل به تجربه جهانی استقرار کنترل‌های داخلی و ارزیابی آن توسط مدیریت به‌کارگرفته شده است. یادلات متحده امریکا برمی‌گردد. در ایران نیز به موجب دستورالعمل کنترل‌های داخلی همانند بخش ۶۰۶ قانون ساربنز-اکسلی آمریکا، هیأت مدیره شرکت‌های پذیرفته شده در بورس، مسئول استقرار و به‌کارگیری کنترل‌های داخلی و ارزیابی آن و ارائه گزارش کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی شده‌اند و حساب‌رسان مستقل این شرکت‌ها نیز ملزم هستند نسبت به حسابرسی و اظهارنظر در خصوص کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی اقدام نمایند.

همواره تأکید بالاترین مقامات سازمان بورس و اوراق بهادار، بر این نکته است که هدف دستورالعمل کنترل‌های داخلی، به هیچ وجه انجام مجموعه‌ای از اعمال بوروکراتیک نیست. بلکه هدف، حصول اطمینان از کارایی و اثربخشی عملیات شرکت‌ها، حفاظت از منابع و دارایی‌ها، افزایش کیفیت گزارشگری مالی و رعایت قوانین و مقررات است. از این رو اجرایی نمودن محتوای دستورالعمل مذکور، به شیوه مناسب و اثربخش و حصول نتیجه در دستیابی به اهداف دستورالعمل، مستلزم همکاری و مشارکت همه دست‌اندرکاران اعم از مدیران شرکت‌ها، حساب‌رسان مستقل و داخلی، دانشگاهیان و نهادهای ناظر می‌باشد. لذا اگرچه رسیدن به تمامی اهداف دستورالعمل مذکور، نیازمند برداشتن گام‌های متعدد است، لیکن نگاه مثبت و برداشتن حداقل چند گام رویه جلو در مسیر اهداف تعیین شده، حداقل وظیفه‌ای است که جامعه حرفه‌ای و دانشگاهی کشور، به جهت پاسخ‌گو بودن به جامعه می‌تواند بر عهده بگیرد. به همین منظور، رهنمود حاضر براساس پاسخ‌گویی به نیاز مخاطبین دستورالعمل کنترل‌های داخلی و به منظور ارزیابی و گزارشگری کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی پس از تحقیق و بررسی تجارب و رهنمودهای ارزیابی کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی در سایر کشورها و مؤسسات حسابرسی بزرگ دنیا تدوین گردیده است.

کتاب حاضر شامل ۶ فصل است؛ دو فصل ابتدایی با رویکرد نظری، به منظور آگاهی مدیریت از تعریف فرایند ارزیابی (شامل برنامه‌ریزی، اجرا و گزارشگری)، کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی، چارچوب‌های کنترل‌های داخلی ۲۰۱۳ COSO، COBIT و رویکرد بالا به پایین و مبتنی بر ریسک برای ارزیابی می‌پردازد. سپس در فصول بعدی با رویکرد عملی با ارائه کاربرگ‌ها، چک لیست‌ها، جداول و نمونه گزارش‌ها به چگونگی انجام ارزیابی از مرحله آغاز تا پایان که به ارائه گزارش نهایی کنترل‌های داخلی منتج می‌شود، می‌پردازد. امیدوارم به یاری خداوند متعال، انتشار این رهنمود بتواند موجبات اجرای اثربخش ارزیابی کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی در کشورمان برای شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و فرابورس و حساب‌رسان مستقل را فراهم نموده و برای آنها سودمند واقع شود و در نهایت بتواند به ارتقای سیستم کنترل‌های داخلی و افزایش دستیابی به قابلیت اتکا گزارش‌های مالی شرکت‌ها و شفافیت اطلاعات بازارهای مالی کمک نماید. از آنجایی که مبحث ارزیابی کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی دارای ابعاد بسیار گسترده‌ای است و نیازمند مهارت در زمینه‌های مختلف، شامل شناخت استانداردهای اطمینان‌بخشی، حسابرسی مالی، حسابرسی سیستم‌های اطلاعاتی، ارزیابی ریسک و ثقل می‌باشد، لذا رویکرد مطرح شده در این کتاب دربرگیرنده خود منحصربه‌فرد بوده و برای اولین بار در کشور مطرح می‌گردد؛ بنابراین بدون شک تقدیمی برای والد است؛ لذا از اساتید و خبرگان فن حسابرسی و حسابداری، هیئت مدیره سازمان‌ها و شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و فرابورس، کمیته حسابرسی، حساب‌رسان داخلی، مستقل و خوانندگان محترم انتظار دارم با تقدیم پیشنهادها و راهنمایی‌های خود باعث شوند نواقص موجود در چاپ بعدی تا حد امکان مرتفع گردد.

در پایان لازم می‌دانم از زحمات و حمایت‌های آقایان دکتر بهرام هاتفی استاد برجسته دانشگاه‌های ایالت کالیفرنیا، دکتر محمدرضا عربی مزرعه‌شاهی، دکتر حسین کبری، دکتر محمدابراهیم پورزرنندی، ناصر امیدواری، مرتضی اسدی، دکتر رضا حصارزاده و سایر اساتید و عزیزانی که با ارائه پیشنهادها و نظرات ارزنده خود، این جانب را در تهیه رهنمود حاضر یاری نموده‌اند، صمیمانه تسکین و قدردانی نمایم.

با سپاس فراوان

رضا صبری

re.sabri@yahoo.com